

УДК 658.14.012

Олена Мельник

Тернопільський національний технічний університет

ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ В ІНВЕСТИЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ: ВІДТВОРЮВАЛЬНИЙ АСПЕКТ

Olena Melnyk

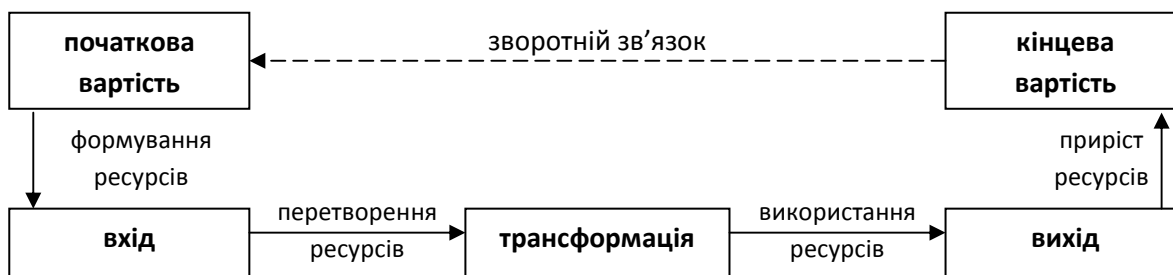
FUNCTIONING OF FINANCIAL RESOURCES IS IN INVESTMENT PROCESS: REPRODUCTIVE ASPECT

Роль та значення фінансових ресурсів в інвестиційному процесі важко переоцінити. Адже, це ресурс, який за короткий проміжок часу може трансформуватись в будь-який інший, що, як наслідок, дозволяє без проблем перегрупувати фактори виробництва.

Розмір фінансових ресурсів сформованих на рівні підприємства, визначає можливості: здійснення необхідних капітальних вкладень; збільшення оборотних коштів; виконання фінансових зобов'язань; забезпечення потреб соціального характеру тощо. Проте, в сучасних умовах господарювання, система управління фінансовими ресурсами підприємства повинна орієнтуватись не скільки на ефективне використання вже накопичених ресурсів, а на формування фінансових ресурсів, які б забезпечили майбутній розвиток підприємства.

Як зазначають А. Г. Завгородній та Г. Л. Вознюк основним джерелом формування фінансових ресурсів є валовий національний продукт. Методами, за допомогою яких держава може їх мобілізувати є: стягнення податків, відрахування частини прибутку державних підприємств, відрахування на соціальне страхування та інші види відрахувань до централізованих фондів, продаж державою цінних паперів і свого майна, одержання кредитів, емісія грошей.

Оптимізація процесів формування й використання фінансових ресурсів залежить від системи управління, адже базові механізми їх ефективного функціонування потребують комплексного вирішення пов'язаних з ними проблем. Загальним базовим науковим підходом в управлінні фінансовими ресурсами є системний підхід, який передбачає розгляд елементів системи фінансових ресурсів і їх синергетичного ефекту, а також впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовища на процеси їх функціонування. Суть процесного підходу лежить у площині функціонування фінансових ресурсів, яке передбачає їх формування та використання. Такий підхід дозволяє здійснити комплексну оцінку ефективності функціонування фінансових ресурсів, адже за його допомоги можна порівняти початкову вартість і результат використання сформованих за її рахунок фінансових ресурсів (рис. 1).

Рис. 1. Відтворення фінансових ресурсів на основі процесного підходу

У свою чергу ситуаційний підхід дозволяє досліджувати будь-яку ситуацію виходячи із конкретних умов функціонування фінансових ресурсів. Рішення за такого підходу завжди будуть унікальними й залежатимуть від конкретних умов зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства в цілому, так й від змінних, які впливатимуть на кінцевий фінансовий результат.

Таким чином, відтворювальний процес фінансових ресурсів необхідно розглядати як безперервний і послідовний їх перехід із однієї стадії в іншу. В свою чергу, потреба підприємства у фінансових ресурсах відрізняється на різних етапах його життєвого циклу – аксіома, яка не потребує доказів.

Дослідження процесів формування та використання фінансових ресурсів із застосуванням теорії розвитку систем, дозволяє врахувати особливості, притаманні підприємству на різних етапах, що сприятиме більш ефективному його функціонуванню. На наш погляд, дослідження цих процесів повинно базуватись на теорії життєвого циклу. Адже, циклічний характер розвитку притаманний усім без винятку підприємствам. Водночас, незважаючи на численну кількість досліджень з цього питання досі немає чіткого сформованого поняття «життєвий цикл підприємства».

Як стверджує І. А. Бланк, життєвий цикл підприємства – загальний період часу від початку діяльності до припинення його існування чи відродження на новій основі.

При цьому вчені класифікують життєвий цикл на різну кількість етапів чи стадій життєвого циклу. Скажімо, І. А. Бланк виділяє їх шість: народження, дитинство, юність, рання зрілість, кінцева зрілість, старіння. Цікавим є підхід О. Є. Кузьміна та О. Г. Мельник, які виділяють стадії зародження, зростання, піку діяльності, та спаду підприємства.

Для управління фінансовими ресурсами підприємства необхідно розробити і реалізувати фінансову стратегію підприємства, в основу якої може бути покладений класифікатор основних інструментів механізму фінансового менеджменту – внутрішніх і зовнішніх, регулюючих фінансові взаємовідносини підприємства з суб'єктами ринку в процесі господарської діяльності. До внутрішніх інструментів відносяться: фінансовий аналіз, антикризове управління, інвестиційний менеджмент, посилення контролю за витрачанням грошових коштів, управління витратами виробництва, факторинг, лізинг, страхування. Крім того, особливу увагу слід приділяти спеціальним фінансовим інструментам управління ризиками – управління активами і пасивами, хеджуванню, свопам, ф'ючерсам, форвардам і опціоном. Під зовнішніми інструментами розуміють діючі правові акти на макроекономічному рівні.

Оперативне управління фінансовими ресурсами ґрунтується на інформації стратегічного й тактичного рівня. В першу чергу оперативне управління фінансовими ресурсами спрямоване на підтримку рівня абсолютної ліквідності, необхідного для здійснення розрахунків з контрагентами.

На тактичному рівні місячний план руху грошових коштів формується так, щоб надходження та витрачання платіжних засобів в ньому були збалансовані. Але забезпечення щоденного балансу може бути досягнуте тільки шляхом прийняття оперативних рішень. На відміну від стратегічного та тактичного рівнів, інструменти оперативного управління повинні забезпечувати не лише зв'язок із попереднім рівнем, але й безперервність процесу управління.

Таким чином, відтворювальний процес фінансових ресурсів – це послідовність стадій (формування і використання) приросту вартості використовуваних ресурсів, який можна охарактеризувати циклічністю, метою якого є забезпечення стійкого фінансового зростання.